

POSITION PAPER | JANUARI 2021

Internationalisering: Effecten Brexit en COVID-19

Vereniging Hogescholen

De arbeidsmarkt vraagt om afgestudeerden die beschikken over internationale competenties en de Nederlandse markt is vaak internationaal. Maar Brexit en COVID-19 beïnvloeden de internationalisering van hogescholen. Met de Brexit stapt het Verenigd Koninkrijk uit het Erasmus-programma, het Europese uitwisselingsprogramma voor studenten. Daarnaast is de impact van corona op internationalisering op termijn onzeker. Aan hogescholen studeren een beperkt aantal internationale studenten die bijdragen aan de brede competenties van alle studenten en aan het vullen van tekorten op de arbeidsmarkt. Hogescholen hebben geen ambitie het aantal internationale studenten te laten groeien; wel belemmert huidige wetgeving de uitwisseling van studenten en gastdocenten. De Vereniging Hogescholen vraagt overbodige obstakels voor internationalisering in wet- en regelgeving weg te nemen. Om elke student de kans te bieden internationale competenties te ontwikkelen.

Hogescholen en internationalisering

Interculturele vaardigheden zijn in een internationale context relevant. Maar ook in het onderwijs en in de zorg, waarbij professionals te maken hebben met een culturele verscheidenheid van leerlingen, ouders en patiënten. Door het opleiden van internationale studenten en het aantrekken van internationale staf leveren hogescholen een bijdrage aan de Nederlandse kenniseconomie. Een kwart van onze buitenlandse alumni blijft in Nederland wonen en werken.

Als open economie zijn we afhankelijk van internationale handel en het delen van kennis. De unieke positie van het hoger beroepsonderwijs en praktijkgericht onderzoek mag niet ontbreken bij handels- en kennismissies. De EU is voor hogescholen een plek waar samenwerking ontstaat om beleid te verbeteren, grensoverschrijdend onderzoek te starten en innovaties te versnellen. Tot slot: internationalisering richt zich ook op het vergroten van internationale netwerken. Voor onderzoek en innovatie is het van levensbelang dat instellingen aansluiting houden bij die kennisnetwerken.

Internationale studenten

Het percentage internationale studenten in het hbo schommelt al jaren tussen de 5% en 7% van de totale studentenpopulatie. Er staan op 1 oktober van het studiejaar 2019/2020 31.326 internationale studenten ingeschreven bij Nederlandse hogescholen (op een totaal van 464.281 hbo-studenten). Daarvan zijn 7.741 studenten afkomstig van buiten de Europese Economische Ruimte (EER). Deze niet-EER studenten betalen het hoge instellingscollegegeld en hogescholen ontvangen voor deze studenten geen bekostiging van de Rijksoverheid. Ter vergelijking: op 1 oktober van het studiejaar 2019/2020 stonden er bij de Nederlandse universiteiten 62.266 internationale studenten ingeschreven. Dit is 20,5% van de totale studentenpopulatie. De invloed van COVID-19 op het aantal internationale studenten in het hbo is vooralsnog nihil. Door Brexit kan Nederland aantrekkelijker worden voor internationale studenten uit EER-landen en kan de instroom toenemen.

Taal

Van alle hbo-opleidingen is 81% volledig Nederlandstalig. Circa 11% van de opleidingen heeft zowel een Nederlandstalige als een Engelstalige variant en circa 8% wordt alleen in het Engels aangeboden en 11%. Nederlandse studenten hebben in tweetalige opleidingen de keuze de opleiding in het Engels of in het Nederlands te volgen. Hiermee wordt de toegankelijkheid van het hbo geborgd. Hogescholen bieden alleen Engelstalige opleidingen aan als het inherent is aan het beroepsperspectief en de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Daardoor heeft een deel van de hbo-opleidingen een sterk internationaal karakter. Zo is in de agro & food sector een buitenlandstage gemeengoed (61%) en hebben opleidingen in de kunstsector, hospitality management en international business een relatief grotere instroom aan buitenlandse studenten.

Gelijke kansen

De internationale competenties die studenten in het hbo opdoen dragen bij aan het vergroten van hun taalvaardigheid. Het stimuleert kritisch denken doordat zij in contact komen met andere culturen en biedt hen competenties die van meerwaarde zijn op de arbeidsmarkt die altijd in ontwikkeling is. Het effect van meer bewust zijn op de kracht van de verschillen draagt bij aan inclusie zowel sociaal maatschappelijk als op de werkvloer.

Maar niet alle hbo-studenten hebben de mogelijkheid om naar het buitenland te gaan. Dit kan doorwerken in de latere carrière van studenten en vergroot daarmee het risico op sociale ongelijkheid. Iedereen moet kunnen profiteren van de mogelijkheden die internationalisering biedt. Ook degenen die van huis uit minder kansen hebben om naar het buitenland te gaan. Daarom vraagt de Vereniging Hogescholen aandacht voor álle Nederlandse studenten. Opdat alle Nederlandse studenten internationale competenties kunnen ontwikkelen middels een buitenlandervaring of een stay@home-programma. Met de effecten van COVID-19 is het nodig projecten als internationalisation@home via de international classroom of virtuele samenwerkingsprojecten snel te versterken.

Wat is nodig?

Een internationale mix van studenten en docenten kan de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek verbeteren. Tegelijkertijd hebben hogescholen geen ambitie het aantal internationale studenten te laten groeien, studenten zijn immers geen verdien model. Om te waarborgen dat internationalisering een kwaliteitsimpuls geeft aan het onderwijs en elke student de kans bieden op een leerervaring in een internationale context, pleit de Vereniging Hogescholen voor drie zaken:

- 1 Universiteiten maken al gebruik van de Kennismigrantenregeling om (gast)docenten van buiten de EU aan te trekken. Met een kleine aanpassing van die regeling zou dit voor hogescholen ook haalbaar zijn. Ook de regelgeving die internationale studenten (met name van buiten de EER) belemmert stages te lopen of relevante werkervaring op te doen, moet worden aangepast.
- 2 Het is van belang dat er zo snel mogelijk bilaterale afspraken komen voor het faciliteren van de uitwisseling van studenten met het Verenigd Koninkrijk om ook in de toekomst op het gebied van onderwijs en onderzoek samen te werken met Britse stakeholders. De Vereniging Hogescholen ondersteunt de in december aangekondigde toezegging van het Kabinet hiertoe.
- 3 De Vereniging Hogescholen hecht belang aan een goede opvolging van het Neso-kantorennetwerk. We willen voortbouwen op de kennis en kunde die er binnen de Neso-kantoren is over het hbo en praktijkgericht onderzoek om de kwaliteit van de instroom van internationale studenten te borgen. Daarom wil de Vereniging Hogescholen een actieve rol bij de landenkeuze en inzet om de positionering van het hoger beroepsonderwijs in het buitenland te borgen.

Bronnen:

- Internationaliseringsagenda Hoger Onderwijs (2018)
- Kamerbrief over Internationale Kennis- en Talentstrategie (2020)